

1. Dziecko w zadaniu 7 s. 153 (podpunkt 7.2.) przesunęło skrzynkę z zabawkami o 1 m.
  - 1.1. Oblicz pracę wykonaną przez dziecko.
  - 1.2. Oblicz, jaka część pracy dziecka była związana z koniecznością pokonania siły tarcia, a jaka ze zwiększeniem energii kinetycznej skrzynki.

2. Łyżwiarz stojący na lodzie za sankami pchnął je przed siebie, nadając im szybkość 2 m/s, i wskutek odrzutu przejechał aż do zatrzymania drogę 0,5 m. Masa łyżwiarza wynosi 40 kg, a masa sanek 8 kg. Układ łyżwiarz–sanki podczas pchnięcia traktujemy jako układ izolowany, tzn. pomijamy działanie sił zewnętrznych działających na ciała w układzie.
  - 2.1. Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Energia kinetyczna $E_{\text{łyżwiarza}}$ i energia kinetyczna sanek E_{sanek} spełniają zależność: $E_{\text{łyżwiarza}} - E_{\text{sanek}} = 0 \text{ J}$	P	F
2.	Podczas pchnięcia zmiana pędu układu łyżwiarz–sanki równa się zero: $\Delta p - uk = 0$	P	F
3.	Środek masy układu łyżwiarz–sanki podczas pchnięcia przemieścił się w stronę łyżwiarza.	P	F

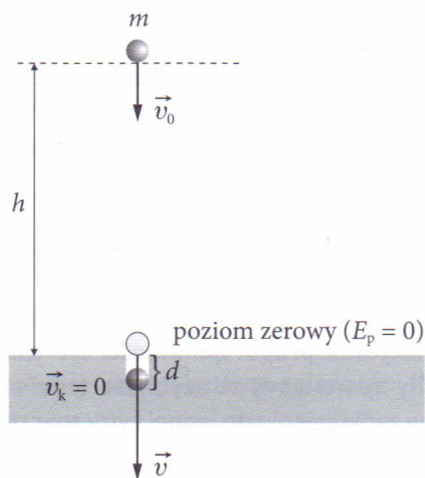
2.2. Oblicz pracę, którą wykonał łyżwiarz podczas pchnięcia.

2.3. Skorzystaj ze związku między energią a pracą i oblicz współczynnik tarcia kinetycznego łyżew o lód.

Pchnięte sanki też zatrzymały się na lodzie.

2.4. Wyjaśnij, dlaczego końcowa energia kinetyczna łyżwiarza i sanek jest równa zero. Zapisz i uzasadnij odpowiedź.

3. Kulkę o masie $m = 10 \text{ g}$ wystrzelono z procy pionowo w dół z wysokości $h = 3,8 \text{ m}$ z szybkością $v_0 = 18 \text{ m/s}$. Kulka zaryła się w piasku na głębokość $d = 25 \text{ cm}$ (rys. P3.3).

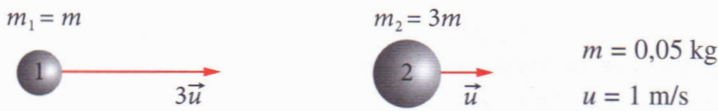
Rys. P3.3

- 3.1.** Wymień siły działające na kulkę podczas jej ruchu nad podłożem oraz siły działające na kulkę w piasku (pomiń opór powietrza).
- 3.2.** Oblicz ubytek energii mechanicznej $|\Delta E|$ kulki od chwili wystrzelenia do chwili zatrzymania się w piasku.

Dodatkowa informacja do zadań 3.3.–3.5.

Wiadomo, że zmiana całkowitej energii mechanicznej układu Ziemia–kulka jest równa pracy siły zewnętrznej, a zmiana jego energii kinetycznej jest równa pracy siły wypadkowej.

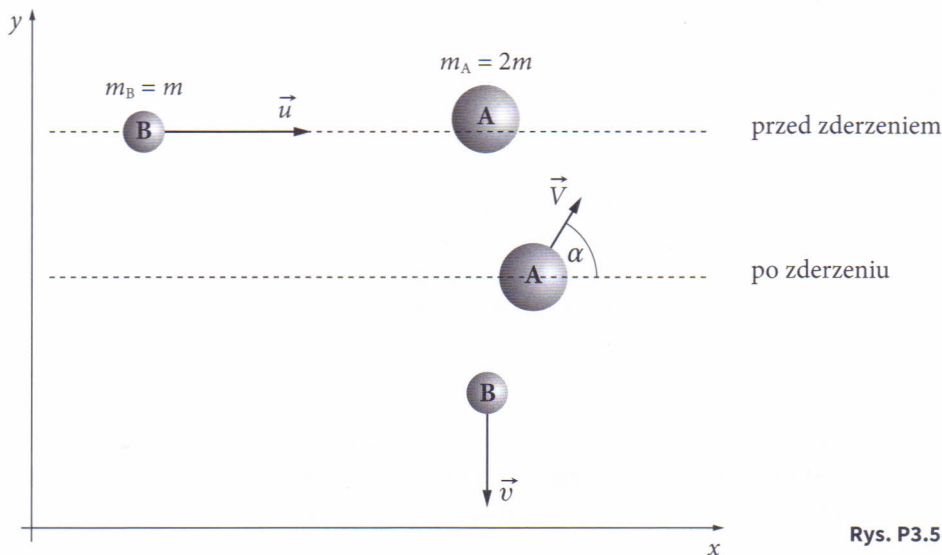
- 3.3.** Na podstawie tych stwierdzeń napisz dwa odpowiednie równania opisujące związek między zmianą całkowitej energii mechanicznej kulki a pracą wykonaną nad kulką w piasku. Użyj symboli takich jak na rysunku oraz symbolu v do oznaczenia szybkości kulki tuż przed uderzeniem w podłoże i F_{op} do oznaczenia wartości siły oporu piasku (zakładamy dla uproszczenia, że jest ona stała). Porównaj te równania i sformułuj wniosek.
- 3.4.** Oblicz szybkość kulki v tuż przed uderzeniem w podłoże.
- 3.5.** Oblicz wartość siły oporu F_{op} .
- 4.** Dwie kulki (rys. P3.4) zderzają się centralnie i sprężysto. Wszystkie dane można odczytać na rysunku.

Rys. P3.4

- 4.1.** Zastosuj wzory 19.3 i 19.4 na s. 187 i oblicz szybkości v_1 i v_2 kulek po zderzeniu.
- 4.2.** Oblicz energię kinetyczną układu.
- 4.3.** Zastosuj wzory 19.3 i 19.4 na s. 187 i wyprowadź relację pomiędzy masami kulek m_1 i m_2 , dla której po zderzeniu współrzędna prędkości kulki 1 będzie ujemna, jeśli prędkości kulek przed zderzeniem są takie jak na rysunku P3.4 (oś x jest zwrócona w prawo).
- 4.4.** Dobierz tak masę kulki 2, aby spełniała relację otrzymaną w zadaniu 4.3, i oblicz szybkości v_1 i v_2 kulek po zderzeniu w takim układzie.
- 4.5.** Oblicz energię kinetyczną układu opisanego w zadaniu 4.4.
- 5.** Wartość siły oporu wody działającej na łódź płynącą po stojącej wodzie jest wprost proporcjonalna do szybkości łodzi. Urządzenie holujące łódź z szybkością 2,5 km/h rozwija moc 5 kW.
- 5.1.** Oblicz moc potrzebną do holowania tej łodzi z szybkością 7,5 km/h.
- 5.2.** Oblicz współczynnik proporcjonalności we wzorze opisującym zależność $F_{op}(v)$ wartości siły oporu wody od szybkości łodzi v . Wynik podaj w jednostkach podstawowych SI w zaokrągleniu do jednej cyfry znaczącej.

6. Dwie kule: A i B o masach $m_A = 2m$ i $m_B = m$ zderzają się niecentralnie, ale sprężysto. Przed zderzeniem kula A jest w spoczynku, a kula B porusza się z prędkością $\vec{u}$ o wartości 3 m/s i zwrocie zgodnym ze zwrotem osi x . Po zderzeniu kula A porusza się z prędkością $\vec{V}$, a prędkość $\vec{v}$ kuli B jest prostopadła do kierunku $\vec{u}$ (rys. P3.5).

Rys. P3.5

6.1. Oblicz szybkości v i V kul po zderzeniu.

6.2. Oblicz kąt α , który prędkość $\vec{V}$ kuli A po zderzeniu tworzy z kierunkiem prędkości $\vec{u}$ (rys. P3.5).

Wskazówka: Korzystając z zasady zachowania pędu, zapisanej jako układ równań dla współrzędnych x i y wektorów pędu kul, wyprowadź wzory na odpowiednie funkcje trygonometryczne kąta α , a następnie skorzystaj ze wzoru $\sin^2\alpha + \cos^2\alpha = 1$. Skorzystaj również z zasady zachowania energii.

7. Elektrowóz o masie m po włączeniu silnika zostaje wprowadzony w ruch. Jego moc P podczas ruchu pozostaje stała. Wypadkowa siła oporów jest stała i ma wartość F_{op} .

7.1. Narysuj w zeszycie, zaczepione w środku masy elektrowozu, wszystkie siły działające na elektrowóz. Zachowaj relacje między długościami wektorów sił. Oznacz siły i podaj ich nazwy.

Dodatkowa informacja do zadań 7.2–7.4.

Moc elektrowozu P można powiązać z wartością siły ciągu silnika F i szybkością chwilową elektrowozu v za pomocą wzoru:

$$P = F \cdot v$$

7.2. Ustal i zapisz, jakim ruchem porusza się elektrowóz w pierwszej fazie ruchu. Powołaj się na powyższy wzór oraz inne zależności fizyczne uzasadniające twoje stwierdzenie.

7.3. Wyprowadź wzór opisujący zależność $a(v)$ wartości przyspieszenia elektrowozu od jego szybkości chwilowej v , w którym m, P, F_{op} są stałymi współczynnikami. Powołaj się na odpowiednie zależności lub prawa fizyczne, niezbędne do wyprowadzenia tego wzoru.

7.4. Wykaż, że maksymalna szybkość elektrowozu wyraża się wzorem:

$$v_{\text{max}} = \frac{P}{F_{\text{op}}}$$

- 8.** Silnik umieszczony na szczycie wzniesienia ciągnie za pomocą liny narciarzy, których łączny ciężar ma wartość $F_c = 1,8 \cdot 10^4 \text{ N}$ i jest znacznie większy od ciężaru liny. Szybkość narciarzy względem wzniesienia jest równa $v = 2 \text{ m/s}$. Zbocze wzniesienia jest nachylone do poziomu pod kątem $\alpha = 30^\circ$. Współczynnik tarcia kinetycznego nart o zaśnieżone zbocze wynosi $f_k = 0,1$. Zbocze taktujemy jak równię pochyłą, której sprawność η_r (jako maszyny prostej) wyraża się wzorem:

$$\eta_r = \frac{1}{1 + \frac{f_k}{\text{tg}\alpha}}$$

8.1. Oblicz moc traconą na pokonanie siły tarcia.

8.2. Oblicz sprawność układu, jeśli pobór mocy przez silnik jest równy 28 kW.

8.3. Oblicz sprawność silnika, zakładając, że sprawność układu wynosi ok. 64 %.